

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Praxe autoevaluačního nástroje “Datasety komunitní práce” a jeho vliv na realizaci komunitní práce

Tematicko-průřezový výzkum

červenec 2025

Zdenka Hilscher, Kristina Wilamová

Terénní šetření realizovali:

- Mgr. Kristina Wilamová, Ph.D., tel.: +420 705 583 437, kristina.wilamova@mmr.gov.cz
- Mgr. Zdenka Hilscher, tel.: +420 704 992 789; zdenka.hilscher@mmr.gov.cz
- Širší tým projektu Podpora územního rozšíření a metodického rozvoje komunitní práce. Především se jednalo o metodiky komunitní práce Michala Kandra, Matouše Knappa a Lenku Szotkowskou, kteří se podíleli na konzultacích při vytváření výzkumného záměru i vlastní realizaci výzkumu nebo při implementaci výsledků výzkumu do praxe.
- Realizátoři výzkumný záměr konzultovali se zástupkyněmi Ostravské univerzity.

Kontakt:

Zdenka Hilscher, Oddělení výzkumů a evaluace (zdenka.hilscher@mmr.gov.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Obsah

Manažerské shrnutí	4
Kontext výzkumu.....	6
Výzkumné téma, cíl výzkumu a výzkumné otázky	6
Metodologické ukotvení	7
Standardy výzkumné práce ASZ.....	10
Hlavní zjištění výzkumu.....	11
Praxe nástroje datasetů komunitní práce v organizaci Tripitaka	11
Praxe nástroje datasetů komunitní práce v komunitním centru ve Velkých Hamrech .	16
Shrnutí a doporučení	23
Seznam literatury	25
Přílohy.....	26

Text neprošel jazykovou korekturou.

Manažerské shrnutí

Předkládaná studie je zachycením inspirativní praxe inovačního nástroje pro monitoring a autoevaluaci. Výzkum se zaměřil na zhodnocení nástroje datasetů komunitní práce, který slouží k monitoringu a autoevaluaci organizací komunitní práce. Nástroj datasetů byl vytvořen s cílem povinného průběžného monitoringu a vyhodnocování klíčových aktivit projektu a také pro průběžnou evidenci vybraných indikátorů, jako je popis kontextu, procesu i dopadů komunitní práce s cílem monitorovat a zkvalitňovat komunitní práci. Nástroj byl hodnocen z perspektivy dvou vybraných týmů organizací komunitní práce a metodiků Agentury pro sociální začleňování, kteří těmto týmům poskytují metodickou podporu. Jedná se o kvalitativní výzkum, výzkumným designem je případová studie.

Zjištění výzkumu se zaměřují na pojetí nástroje datasetů, strategie jejich využívání i vnímané přínosy a bariéry při práci s ním a také na procesy reflexe práce v zásadách metody komunitní práce.

Následující shrnutí reflektuje klíčová zjištění, rozdělená dvou tematických oblastí.

Reflexe nástroje datasetů

- Datasety nabízejí příležitost pro reflexi pracovních procesů; identifikaci změn; zaměření na úspěchy, které často zapadají v každodenní praxi i identifikaci situací/momentů, které se nedaří a umožňují se na tyto oblasti soustředit.
- Datasety jsou sbírkou dat o dění v lokalitě, usnadňují pravidelné sledování změn za časově ohraničené období.
- Umožňují porovnání časových období i celkové shrnutí dění v projektu za dobu jeho trvání.
- Míra vnímaného využití datasetů se odvíjí od procesu jejich vyplňování. Příkladem dobré praxe je vyplňování společné, s celým týmem, usnadňující kompletní reflexi a zamýšlení se nad metodou a postupy práce.
- Prostředí umožňující bezpečnou diskuzi, dostatek času a prostoru pro osvětlování jednotlivých pojmů a otázek v datasetech při jejich vyplňování je pro pozitivní dopad nástroje stěžejní.
- Pro týmové vyplňování datasetů se ukazuje jako vhodné, ať je v metodě komunitní práce proškolen celý tým, nikoli pouze „držitelé metody“.
- Vyplněné datasety jsou evidencí dat, na základě které je možné tvořit další povinné dokumenty (monitorovací zprávy; zprávy o realizaci projektu).
- Mají jasnou strukturu, systematicky zachytávají oblasti procesu komunitní práce.
- Přínosné jsou možnosti otevřených odpovědí, vhodné by bylo zařadit i číselný indikátor.
- Jsou terminologicky složité, vhodné by bylo zjednodušení otázek a pojmů, které se v nich vyskytují.
- Výstupy z datasetů by bylo vhodné zpřehlednit pro metodiky, kteří s výstupy mohou dále pracovat směrem k týmu.
- Pro vyplnění datasetů je vhodnou podporou zejména úvodní školení a možnost využití setkání v rámci mikrotýmů s dalšími realizátory.

Reflexe pracovních postupů

- Pro reflexi práce i směřování organizace v zásadách komunitní práce je vhodné mít určenu osobu v týmu, která zodpovídá za aplikaci a dodržování metody (např. garant; komunitní pracovník).
- Ukazuje se jako důležité, ať je v metodě proškolen celý tým (kurz, školení), stěžejní je pak se znalostmi a dovednostmi z kurzů kontinuálně pracovat v praxi.
- Užitečná je externí metodická podpora (Agentury pro sociální začleňování), která slouží pro společnou diskuzi práce, její reflexi, ukotvení metody; přenášení know-how a zkušeností do praxe služby.
- Směr práce a dodržování metody komunitní práce je vhodné reflektovat průběžně, v pravidelných intervalech (v rámci týmových porad; supervizí, konzultací s metodiky Agentury pro sociální začleňování či při vyplňování datasetů).

Na obecná zjištění navazuje několik doporučení, uvedených v poslední kapitole textu. Stěžejním zjištěním je prokázaná relevance datasetů a zároveň omezená možnost samostatné existence tohoto nástroje bez vzdělávání v komunitní práci, metodické podpory, zaškolování a podpory při jeho užívání. Příjemcem formulovaných doporučení jsou realizátoři komunitní práce, pracující s nástrojem datasetů, ale také ti, kteří užívání některého autoevaluačního nástroje zvažují. Zároveň jsou doporučení určena pro tvůrce a správce obdobných nástrojů či obecně pro odbornou veřejnost v oblasti evidence a evaluace komunitní práce. Výsledky mohou sloužit všeobecněji k nastavení metodické podpory.

Kontext výzkumu

Výzkum byl realizován v rámci projektu „Podpora územního rozšíření a metodického rozvoje komunitní práce v oblastech s koncentrací sociálního vyloučení“. V rámci klíčové aktivity 4 využívá tento projekt průřezová témata získaná z výzkumných šetření jako základ pro mapování klíčových otázek v oblasti komunitní práce. Podnětem k této studii byla potřeba zhodnocení nástroje monitoringu a autoevaluace datasetů KP, který byl v projektu pilotován. Nástroj a doprovázení realizátorů při jeho užívání je jednou z hlavních aktivit projektů, projektový tým si tedy přirozeně klade otázku, zda jsou datasety KP relevantním nástrojem pro rozvoj KP. Projektové výzkumnice si tak pod dohledem s širším týmem a také na základě konzultace se zástupkyní Ostravské univerzity daly za cíl pomocí hlubšího prozkoumání dvou vybraných realizací KP přinést příklady inspirativních praxí v oblasti evidence-based přístupu při realizaci KP.

Výzkumné téma, cíl výzkumu a výzkumné otázky

Předmětem studie je reflexe a analýza užívání povinného nástroje datasetů (A1 a A2) realizátory projektů zaměřených na metodu komunitní práce, čerpajících z [výzvy č. 18](#) a [výzvy č. 65](#) Operačního programu Zaměstnanost+ (KPSV+), viz Kritéria pro průběžný monitoring a závěrečnou evaluaci komunitní práce ([příloha č. 4 výzvy 18](#) a [příloha č. 4 výzvy 65](#)).

Datasety jsou rozděleny na dvě části, A1 a A2. Datasety A1 pro průběžný monitoring klíčových aktivit, jsou zaměřeny na průběžné vyhodnocování procesu a plnění klíčových aktivit projektu. V průběhu realizace projektu jsou realizátoři povinni sledovat naplňování a dodržování doporučeného procesu implementace metod komunitní práce dle výzvy č. 18 a 65 a tyto aktivity dle instrukcí zanést do formuláře A2. Datasety A2 pro průběžnou evidenci vybraných indikátorů jsou zaměřeny na popis kontextu, procesu a dopadů komunitní práce a jejich závěrečné vyhodnocení.

Dle podmínek uvedených ve výzvě č. 18 a 65 jsou realizační týmy povinné postupně dle fáze vývoje projektu vyplňovat pod odborným dohledem garanta všechny otázky v obou datasetech pravidelně po 6 měsících v rámci každé průběžné monitorovací zprávy o realizaci a následně jejich vyhodnocení v rámci závěrečné zprávy na konci projektu. Průběžná evidence vybraných indikátorů umožňuje zjednodušené porovnávání parametrů komunity, procesu jejího rozvoje a míru participace v čase i mezi jednotlivými projekty navzájem.

Jakým způsobem jsou datasety vyplňovány, je pravidelně zhodnocováno týmem výzkumníků projektu *Podpora územního rozšíření a metodického rozvoje komunitní práce*. Projektové výzkumnice (a zároveň realizátorky výzkumu) v cca půlročním intervalu vypracovávají *Souhrnnou* zprávu k průběžnému vyhodnocení monitoringu projektů komunitní práce z KPSV+, která je dotčeným realizátorům k dispozici. Poté je vždy zorganizován mikrotým v online formě, kde výzkumnice společně s projektovými metodiky a metodičkami a přítomnými realizátory KP diskutují zjištění ze Zprávy, objasňují problematické otázky z datasetů a technickou stránku jejich vyplňování či přímo diskutují témata k řešení z oblasti samotné metody KP. Tyto zprávy v současné době existují celkem čtyři.

Doposud však byla pozornost věnována především způsobu zadávání dat do formulářů. Zda a jaký vliv mají datasety na realizaci KP či samotnou komunitu, bylo předmětem diskuzí pouze okrajově. Zároveň jde však o hlavní cíl tohoto nástroje. Zda je tento cíl, tedy zkvalitnění realizace KP za pomoci pravidelného monitoringu a autoevaluace, naplňován a jaké faktory na toto naplňování mají vliv, je předmětem předkládané studie.

Pro studii byly po rešerši, provedené v realizačním týmu projektu Podpora KP, vytipovány tyto dva případy: **město Velké Hamry a organizace Tripitaka Brno**. Důvodem výběru je intenzivní kontakt obou realizačních týmů s projektovými metodikami a zaznamenaná aktivní práce s nástrojem datasetů.

Cílem studie je tedy pomocí hlubšího prozkoumání dvou vybraných realizací KP přinést příklady inspirativních praxí v oblasti evidence-based přístupu při realizaci KP. Zjištění ze studie mají sloužit aktérům na úrovni neziskové sféry či samospráv a také neinstitucionálním aktérům, kteří realizují KP či realizaci zvažují, dále také dalším odborným aktérům na poli toho oboru jako zachycení praxe inovačního nástroje pro monitoring a autoevaluaci.

Výzkumné otázky¹:

1. Jaké je pojetí nástroje datasetů z perspektivy vybraných projektů?
2. Jaké jsou strategie jednotlivých týmů v užívání nástroje datasetů?
3. Jaký je vliv metodické znalosti či odborné podpory realizačních týmů na schopnost nástroj datasetů užívat?
4. S jakými bariérami se realizační týmy při užívání nástroje datasetů potýkají?
5. Jaké příležitosti nástroj datasetů přináší?

Metodologické ukotvení

Ve studii byla použita kvalitativní výzkumná strategie², která umožňuje hlouběji porozumět sociálním jevům a zkušenostem jednotlivců a poskytují vhled do jejich perspektiv a motivací. Výzkum se opírá o standardní kvalitativní techniky, jako jsou polostrukturované rozhovory, pozorování a analýza dokumentů, jež umožňují sbírat konkrétně zacílená, kontextově zakotvená data a vytvářejí prostor pro porozumění zkušenostem zkoumaných osob.

Použitým výzkumným designem je případová studie, přičemž případem je zde samotná praxe datasetů, která je zkoumána na příkladu vybraných účastníků výzkumu. Z hlediska délky pobytu v terénu se jednalo o tzv. sondu, tedy krátkodobý, jednorázový (maximálně několik vstupů do terénu) výzkum na úzce vymezené téma.

V souladu s kvalitativní metodologií a předpokládanou partnerskou rolí ve výzkumu i jeho zaměřením na komunitní práci jsou účastníci spolupracující na tvorbě dat nazýváni participanti výzkumu. Předvýběr konkrétních participantů výzkumu pro případovou studii probíhal cíleným

¹ Výzkumné otázky rámcově vychází z projektového záměru a byly upraveny na základě průběžných zjištění z šetření.

² Miovský (2006).

expertním výběrem³. Vybraní a osloveni byli ti účastníci výzkumu, u nichž bylo z předchozí spolupráce patrné, že s nástrojem datasetů KP aktivně pracují. Finálními participanty pro danou studii se staly:

- Brno – organizace Tripitaka, z.s.
- Velké Hamry – město Velké Hamry

Oba vybrané realizační týmy jsou financovány z výzvy č.18 OPZ+, která je přímo napojena na metodickou podporu projektu KP.

Ve výzkumu byly použity tyto techniky:

(1) Desk research

Analýza dostupných podkladů k danému tématu, jednalo se zejména o: vyplněné datasety obou realizátorů KP, dále projektová dokumentace a průběžné zprávy o realizaci, v případě Tripitaky také webové stránky organizace a projektu a nově vydaná příručka *Káznice žije*. Dále byly při příležitosti formulace výzkumného záměru analyzovány veškeré metodické podklady k datasetům KP a také všechny Souhrnné zprávy k průběžnému vyhodnocení monitoringu projektů komunitní práce z KPSV+ a zápisy z online mikrotýmům k datasetům KP⁴.

(2) Předvýzkum

- diskuze nad výzkumným záměrem v projektovém týmu
- fokusní skupina s realizátory užívajícími nástroj datasetů KP zrealizovaná na online mikrotýmu k datasetům KP
- odborná konzultace se zástupkyní Ostravské univerzity

(3) Polostrukturované individuální rozhovory

- celkem provedeno 9 rozhovorů
- 5 ve Velkých Hamrech, 4 v brněnské Tripitace.

(4) Polostrukturované skupinové rozhovory

- rozhovor se dvěma projektovými metodiky, spolupracujícími s týmem z Velkých Hamrů
- rozhovor s metodikem a metodičkou, spolupracujícími s týmem Tripitaky

(5) Fokusní skupiny

- fokusní skupiny s oběma realizačními týmy KP (5 účastníků v Hamrech, 4 účastníci v Brně)

Scénáře rozhovorů a fokusních skupin byly vypracovány bezprostředně před provedením sběru dat ve spolupráci obou výzkumnic. Trvání individuálních rozhovorů se pohybovalo mezi 30 až 60 minutami, fokusní skupiny měly délku trvání okolo 90 minut. Rozhovory byly prováděny v zázemí organizací, jeden v online prostředí. V online prostředí byly provedeny taktéž oba skupinové rozhovory s projektovými metodiky a metodičkou.

³ Cílený expertní výběr (anglicky *purposive sampling* nebo *expert sampling*) je jednou z metod výběru vzorku v kvalitativním výzkumu, která se zaměřuje na výběr účastníků na základě jejich specifických znalostí, zkušeností nebo charakteristik relevantních k tématu výzkumu. V případě této studie expertní znamená výběr participantů s pomocí odborníků/metodiků komunitní práce, kteří mají podrobné znalosti o cílové skupině výzkumu a dokázali identifikovat vhodné adepty.

⁴ Mikrotýmy byly zorganizovány v těchto termínech: 6.12.2023, 13.5.2024, 14.10.2024, 5.3. 2025.

Terénní šetření proběhlo v období březen až duben 2025. Z rozhovorů s účastníky byly, v případě jejich souhlasu, pořizovány audio nahrávky. Záznamy rozhovorů byly přepsány, následně kódovány v souladu s výzkumným záměrem a teoretickými podklady a získané kódy byly následně převedeny do tematických segmentů a dále analyzovány a interpretovány v souladu se zaměřením výzkumu. Získaná data byla tedy v období duben až květen 2025 analyzována dle standardních postupů výzkumu v sociálních vědách, vhodně zvolených pro zamýšlenou studii a v souladu s teoretickým rámováním a použitými metodami.

Standardy výzkumné práce ASZ

Ve výzkumu byly standardy výzkumné práce ASZ uplatněny prostřednictvím několika klíčových přístupů a metodických opatření:

1. Validita dat: Platnosti dat bylo dosaženo díky detailnímu šetření v terénu a vhodnému výběru respondentů dle jejich relevance pro zkoumané téma. Byl využit široký repertoár nástrojů, jako jsou scénáře rozhovorů či výzkumnický deník.

2. Triangulace: Výzkumnice kombinovaly tři zdroje informací pro každé zjištění, což zahrnovalo fokusní skupinu, rozhovory s jednotlivými pracovníky a sekundární analýzu dokumentů a statistik.

3. Spolehlivost dat: Reliabilita dat byla posílena standardizací postupů analýzy. Rozhovory nicméně z důvodu omezených kapacit a taktéž nabídky nástrojů pro analýzu nebyly doslovně přepisovány, byly z nich však pořízeny podrobné poznámky včetně doslovných citací pro možnost předání mezi výzkumnicemi. Kódování potom umožnilo systematické třídění informací do tematických clustrů. Výzkumnice ukončily sběr dat ve fázi, kdy dosáhly jejich saturace.

4. Etika výzkumu: Při sběru dat byl kladen důraz na ochranu respondentů podle Etického kodexu ASZ. Respondenti byli informováni o účelu výzkumu, při nahrávání rozhovorů byl vyžádán jejich souhlas a bylo zajištěno dodržení anonymity. Bylo rozhodnuto o neuvádění přímých citací z důvodu nízkého počtu respondentů, a tak jejich snadné identifikace. Tento přístup byl klíčový pro budování důvěry mezi výzkumníky a participujícími aktéry.

5. Interpretace a prezentace dat: Ve výzkumné zprávě byly jasně odděleny poznatky získané od respondentů, jejich interpretace výzkumníky a doporučení, která na nich byla založena. Tento přístup podpořil transparentnost a umožnil čtenářům pochopit metodologické i analytické kroky vedoucí ke klíčovým závěrům.

Tyto přístupy zajistily, že výsledky výzkumu jsou nejen validní a spolehlivé, ale také eticky podložené a prakticky využitelné pro realizátory komunitní práce i další aktéry zapojené do procesů sociálního začleňování.

Hlavní zjištění výzkumu

Praxe nástroje datasetů komunitní práce v organizaci Tripitaka

Kontext realizace komunitní práce

Komunitní práce je v současnosti realizována v rámci projektu Barvy brněnského Bronxu III⁵, který navazuje na dlouholetou činnost organizace Tripitaka v lokalitě a předchází projekty Barvy brněnského Bronxu I a II. Projektový tým usiluje o širší sociální změny místního společenství aktivizací a zplnomocněním obyvatel sociálně vyloučené lokality Brno-Zábřovice a Brno-sever (někdy nazývanou jako brněnský Bronx), cílové skupině umožňuje pojmenování vlastních potřeb a zapojení se do jejich řešení, a tím zlepšuje komunikaci jak mezi obyvateli lokality navzájem, tak dalšími partnery (vedení obce, neziskové organizace apod.). Obecným cílem současného projektu je napomoci vzniku otevřené a svébytné komunity, kterou charakterizuje pocit bezpečí, vzájemný kontakt, spolupráce, schopnost aktivně ovlivňovat své okolí, zdravé životní strategie, jednání s ohledem na životní prostředí, učení se, kreativita a inovace. (zdroj: web projektu)

Jak uvádí dokumentace projektu, celkem v místě žije 3–5 tis. vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených osob, převážně Romů. V lokalitě zároveň od roku 2008 probíhá gentrifikace. O sociálním vyloučení svědčí vysoká koncentrace zastaváren, heren, bazarů a ubytoven (tzv. obchod s chudobou). Situaci zhoršují segregované vzdělávací instituce a vysoká míra sociálně patologických jevů. Romy vylučuje masivní dlouhodobá nezaměstnanost (90 %) a internalizované strategie chování odpovídající kultuře chudoby. Sociální vyloučení se týká jednotlivých ubytoven a domů či jejich seskupení rozmístěných po lokalitě a dosahuje různé míry, zároveň se však v bezprostředním sousedství nachází opravené domy s novými usedlíky ze středních vrstev.

Projektový tým předpokládá, že sociální vyloučení některých obyvatel lokality lze mírnit mimo jiné i posilováním sociálních vazeb a svépomocných aktivit, realizovaných v komunitním centru Káznice. Navazuje na zkušenosti s propojováním kulturních a uměleckých aktivit a sociální práce, komunitní práce je tak součástí širšího konceptu „Káznice žije“⁶, kde koexistuje spolu s dalšími aktivitami z oblasti vzdělávání a umění. Koncept je zarámován společně využívanými prostory, kterými je právě Káznice, rozsáhlá historická budova bývalé věznice situovaná v centru sociálně vyloučené lokality, která je od roku 2019 městem coby vlastníkem poskytnuta k využívání pro socio kulturní účely. Jak uvádí ředitel organizace Tripitaka : „*Vedle kulturních a uměleckých aktivit Káznice pomáhá, léčí a vzdělává. Místo „resocializace“ se proměnilo v místo opravdové socializace a destrukce se změnila v kreativitu a místo sdílení*“ (Strašák, 2025, str. 32).

Tým Tripitaky vybudoval komunitní centrum, které poskytuje prostor pro různorodé aktivity. Vrcholem aktivit je pouliční festival Ghettofest. Ghettofest se kontinuálně od roku 2011 každoročně odehrává přímo v lokalitě. Vznikl jako převážně dobrovolnická iniciativa a s postupným rozvojem akce a zároveň potřebou pracovat v místě po celý rok vnikla právě

⁵ reg.č. CZ.03.02.01/00/22_018/0001199. Více o projektu, viz. [O projektu | Barvy brněnského Bronxu](#)

⁶ Více na [Úvod - Káznice](#)

myšlenka vybudování komunitního centra. Kromě Ghettofestu jsou Tripitakou v současnosti pořádány i další pravidelné svátky či slavnosti (Masopust, Hody či Advent a další). Všechny související aktivity spojovány se značkou “Káznice”, která pro některé znamená komunitní práce v lokalitě, pro jiné komunitní centrum, a pro další historická budova s prohlídkami, vzdělávací akce, koncerty, divadla, výstavy, či samotný Ghettofest. Projektový tým uvádí, že realizace komunitní práce, organizování kulturních akcí a sdílení společných prostor funguje synergicky a vzájemně se podporuje.

Projekt Barvy brněnského Bronxu III, s realizačním obdobím od 1.7.2023 do 30.6.2026, je v současnosti ve dvou třetinách projektového období - datasety KP byly v době sběru dat vyplněny celkem třikrát. Tým tvoří garant, komunitní pracovnice a komunitní pracovník a tři peer asistentky. Realizaci definuje specifický prostor Káznice a zároveň se projevuje zkušenost s metodou, která je rozvíjena již od roku 2018. V současnosti běžící projekt je definován větším důrazem na profesionalizaci a rozvoj metody, čemuž napomáhá přítomnost metodičky projektu Podpory KP a také důslednější evidence a reflexe práce za použití nástroje datasetů KP. Projektový tým také absolvoval vzdělávání v metodě KP, garant je současně certifikovaným metodikem KP. Po skončení projektu v létě 2026 by tým rád ve své činnosti pokračoval za podpory jiné ESIF výzvy.

Reflexe metody komunitní práce a nástroje datasetů z perspektivy participantů

Kapitola je věnována perspektivám realizačního týmu komunitní práce organizace Tripitaka a metodiků Agentury pro sociální začleňování. První část je zaměřena na reflexi chápání metody komunitní práce, reflexi pracovních postupů a jejich vyhodnocování, které tvoří kontext, pro práci s nástrojem datasetů. Druhá část je věnována reflexi samotného nástroje a jeho vnímanému využití v praxi komunitní práce.

Reflexe metody komunitní práce a pracovních postupů

Reflexe chápání metody komunitní práce

Realizační tým projektu reflektuje, že se komunitní práce odehrává v zásadách **zplnomocňujícího procesu, participace s cílem uschopnění komunity**. Komunitní práci projektový tým vymezuje i vůči „klasické“ sociální práci, která je orientovaná spíše individuálně, na změny v životní situaci jednotlivce. Naproti tomu, komunitní práce je orientovaná na **práci s komunitou i se vztahy v rámci ní**. Cíl komunitní práce vnímá tým komunitního centra **jednotně**, jako podporu při mobilizaci vnitřních zdrojů obyvatel v daném území a jako nástroj k hledání a mapování potřeb komunity a společně s tím i cest, jak komunita může dosáhnout jejich naplnění. Komunitní práci vnímají jako „*otevírání cesty k možnostem*“ a „*hledání aktivních jednotlivců*“, kteří na sebe dokáží navázat skupiny obyvatel, shlukujících se okolo společného zájmu/tématu, kdy aktivní kroky v řešení tématu mohou vést k větší změně.

Projektový tým vnímá, že je **obtížné definovat „komunitu“** ve vztahu ke kontextu lokality, ve které komunitní centrum působí. Reflektují, že je možné komunitu definovat pomocí geografického rámování (definice čtvrti), která však nemá přesně definovanou identitu.

Z perspektivy **metodiků ASZ** se celý tým **orientuje v zásadách i postupech komunitní práce**. Přehled o obsahu komunitní práce mají všichni členové týmu, nehledě na zastávané pozice. Úroveň expertnosti v metodě se pak liší dle jednotlivých pracovních pozic. Dle vnímání

metodiků, k uchopení metody i terminologických pojmů přispívají i **vzdělávací kurzy**, které absolvuje kompletně celý tým.

Reflexe pracovních postupů v rámci týmu a „zamýšlení se“ nad metodou

Pro reflexi své práce, jsou jako přínosné jsou hodnoceny **každotýdenní týmové porady**, rozložené do čtyř fází. Úvodní část; současná agenda (co je nového, jaký je plán na následující dny) a konkrétní agendy k řešení (např. příprava konkrétní akce, rozdělení úkolů); agenda jednotlivých tematických skupin. Následuje prostor pro reflexi (který probíhá vždy v rámci každé porady a také po pořádaných akcích. **Reflexe je pevná část procesu** práce, mimo porady probíhá i při metodických konzultacích, i s komunitními lídry či akčními skupinami. Předmětem reflexe je, co tým vnímá jako úspěšné, co se naopak nepovedlo a také „proč“ se něco (ne)daří. Do diskuze je zapojen celý tým.

Jako důležitou vnímají také podporu ze strany **garanta týmu**. Členy týmu je reflektováno, že je garant „*podporuje v metodě komunitní práce*“ (dodržování metody komunitní práce a hranic komunitní práce). Role garanta je vnímaná také jako **podpůrná** ve smyslu, když si tým „neví s něčím rady“. V rámci spolupráce s garantem jsou zavedeny i tzv. „one to one“ setkání, kdy je prostor pro individuální dialog s každým členem týmu. V procesu reflexe práce jsou vnímány jako důležité i **pravidelné supervize** (1x měsíčně).

Z perspektivy týmu, reflexi směru práce napomáhají také **metodické konzultace s metodiky ASZ**. Jako přínosná je reflektována **pestrost perspektiv** a náhledů („*člověka zvenčí*“) na různé situace. Prostřednictvím diskuze nad pojmy i „sjednocení“ úroveň **znalostí o metodě** v rámci týmu. Jako přínosné vnímají i **metodické ukotvení** a udržování týmu v rámci **hranic metody**. V souvislosti s hranicemi metody komunitní práce je však týmem rovněž podotýkáno, že se s metodiky dostávají občas do „konfliktu“ ohledně držení se metody komunitní práce. Týmem je reflektováno, že se vědomě v určité agendě z metody vymykají, a to ve vztahu ke kontextu lokality i charakteru a realizace akcí (produkční činnost), které pořádají v rámci vlastní produkce, což je metodiky vnímáno jako konfliktní ve vztahu k metodě komunitní práce. Je reflektováno, že s dilematem obě strany vědomě pracují.

Tým vnímá, že reflexi práce podporuje rovněž **vzdělávání a využívání dovedností a nových znalostí/návodů v praxi**. Využívají celou řadu metod (např. mapování v rámci sousedství). Přínosné jsou také **materiály ze vzdělávacích akcí**. Je vnímáno, že týmu „ulehčují práci“ i orientaci v terminologii v oblasti komunitní práce. Jako důležitou vnímají návaznost metodické podpory na **vzdělávací kurzy**.

Z perspektivy metodiků ASZ je důležité, ať je v metodě **dobře orientován především garant** projektu a **komunitní pracovník**, kteří by také měli zodpovídat za **držení „hranic“** metody a za směřování organizace. Vhodné z pohledu metodiků je, ať jsou i ostatní členové v metodě alespoň základně vzdělaní, např. prostřednictvím kurzů (v základní terminologii; myšlenka komunitní práce).

Metodici ASZ reflektují, že metodické konzultace jsou **prostorem pro reflexi** témat a směřování práce, i reflexi (ne)dodržování metody komunitní práce. V oblasti práce s nástrojem datasetů metodická podpora **využita nebyla** (ani nebyla ze strany organizace poptávána).

V rámci metodických konzultací probírají s týmem jednotlivé postupy práce; situační momenty z terénu; rozlišení vhodnosti témat na supervizi/či spíše na metodickou podporu apod.

Reflexe nástroje datasetů

Proces vyplňování datasetů

Datasety tým vnímá jako „*nástroj měření pokroku v předem definovaných oblastech*“. První vyplňování datasetů realizoval sám garant projektu, od druhého „kola“ **vyplňování probíhá s celým týmem**. Týmové vyplňování je i jedno z formulovaných **doporučení** projektového týmu směrem k dalším realizátorům. Takovéto setkání dle reflexe týmu trvá cca 2–3 hodiny.

Při vyplňování je „formulář“ datasetu promítnut na plátno, ať na něj vidí všichni členové týmu. Týmově pak nad vyplňovanými body diskutují. Společné vyplňování členové týmu hodnotí pozitivně, jako „*přidanou hodnotu*“. Předmětem diskuze je vymezení, či „*zarámování*“ otázek v datasetech (co otázka pro tým znamená, jak si ji vykládají) a společná shoda týmu na ní. Až poté následuje sepisování odpovědi a **diskutování nad obsahem**. Důvodem pro vedení diskuze je jednak problémová terminologie (nejasnost v terminologii či její náročnost/odbornost) a také dosažení shody týmu na obsahu otázky.

Při vyplňování odpovědí má tým možnost si přečíst obsah, vytvořený při minulém vyplňování. Opět dochází ke společnému **ujasnění** otázek a pojmů, i **týmové shodě** na jejich chápání. Odpovědi tým následně přepisuje na aktuální. Vnímají, že pomocí tohoto si mohou připomenout, co bylo předmětem řešení před 6 měsíci a kde se nachází nyní. Jako důležitou vnímají upřímnost při vyplňování, což reflektují, že má vliv na hodnotu a užitečnost nástroje. S tím souvisí i zdůraznění, ať datasety nejsou vnímány jako nástroj kontrolní, ale **autoevaluační**, který může poskytnout zajímavé informace a zjištění celému týmu.

Reflexe podpory při vyplňování datasetů

Ve vztahu k podpoře realizátorů při práci s nástrojem datasetů jsou jako přínosné **hodnoceny online setkání s realizátory**. Především je kladně vnímáno **úvodní „proškolení“ ve vyplňování datasetů** a tipy, jak je možné datasety vyplňovat. Doporučením je, ať úvodní setkání proběhne s realizátory **v prvním půl roce před vyplňováním** datasetu. Následné setkání s realizátory v rámci online mikrotýmů jsou vnímány jako méně potřebné. Částečně je potřeba orientace v metodě (a i pojmů, vyskytujících se v datasetech) totiž nasycena **pravidelným kontaktem s metodiky ASZ**. Jako vhodný je **vnímaný také možný vznik online návodu pro vyplňování** datasetu určený realizátorům. V souvislosti s využíváním nástroje či reflexe výstupů z datasetů týmem není vnímáno, že by metodickou podporu potřebovali doposud využít.

Z perspektivy garanta je také důležité, **jak je nástroj realizátorům prezentován** – zda jako „povinná příloha ke zprávě o realizaci“ (administrativní, byrokratický nástroj), kde jsou výsledky spíše potřebné pro externího aktéra, či jako přínosný nástroj pro službu samotnou (a pro tým), který umožňuje reflexi a zamýšlení se nad směrem společné práce.

Z perspektivy metodiků ASZ je také důležité nástroj prezentovat, především v rámci jeho **využitelnosti v praxi** a praktického přínosu pro samotné realizátory.

V souvislosti s vyplňováním nástroje datasetů je týmem reflektováno, že jsou užitečné **vzdělávací kurzy a školení v komunitní práci, které umožňují metodu komunitní práce**

uchopit. V návaznosti na vzdělávání dodávají, že je nutné nejen absolvovat kurz, ale důležitá je také kontinuita v rovině aplikace do běžné, každodenní praxe, v rámci které jsou dovednosti a poznatky ze školení připomínány a reflektovány. Vzdělávání v metodě je považováno týmem za důležité i ve vztahu k užívání nástroje datasetů, zejména v souvislosti s odbornou terminologií, která se v rámci indikátorů v datasetech objevuje. Jako důležitou vnímají také podporu ze strany **garanta týmu** ve vztahu k metodě i vysvětlení terminologie.

Vnímané limity nástroje

Z perspektivy týmu je limitem nástroje **odborná terminologie**, objevující se v datasetech, některé otázky i proto vnímají jako hůře pochopitelné pro všechny členy týmu. Garantem jsou vnímané jako **vhodné pro týmy** či pracovníky, kteří **ovládají metodu komunitní práce**, včetně **pojmosloví a logiky**, s kterou se **cyklus komunitní práce odehrává**. Zároveň je limitem i kompletní **nepřenositelnost datasetu na konkrétní kontext lokality**, dle vnímání týmu je nutné otázky v datasetech **uzpůsobit** na konkrétní kontext dané lokality. Také ale dodávají, že ve vztahu k počtu realizátorů a jejich rozdílnosti (charakter lokality; velikost; složení sousedství; historie služby aj.), je obtížné vytvořit nástroj, který by byl univerzálně platný pro všechny realizátory, bez nutnosti následných úprav **samotnou organizací**.

S ohledem na odbornou terminologii je doporučením týmu **zjednodušit znění otázek** (a případně v závorce/pod čarou) **uvést odkazy na terminologické pojmy a jejich konceptualizaci**. Jednodušší formulace by sloužila pro pochopení týmu, a zároveň, v případě potřeby by garant (či i členové týmu) měli možnost prozkoumat/dohledat termín podrobněji. Otázkou zůstává, zda by zjednodušení nebylo na úkor vypovídající hodnoty datasetů. Naopak přínosem zjednodušení by byla i menší časová náročnost, kdy při opětovném vyplňování dochází k opakované reflexi v rámci týmu toho, jak je otázka/indikátor myšlen/a.

V souvislosti s vyplňováním datasetů týmově je členy týmu reflektováno, že **bez dlouhodobé metodické podpory je vyplňování datasetů možné**, ale v tom případě je vhodné, aby pracovníci, kteří se budou účastnit vyplňování datasetů, **absolvovali minimálně jedno vstupní školení**, zaměřené na to, jak s datasetem pracovat, či **prošli vzděláváním** v rámci komunitní práce.

Týmem je reflektováno, že v některých situacích může být vyplňování datasetů **větší administrativní a časovou zátěží**, což souvisí s aktuální vytižeností týmu ve vztahu k aktivitám služby. Celkově však časové i administrativní nároky při vyplňování datasetů nevnímají, ve vztahu k tomu, že se datasety vyplňují dvakrát ročně.

Z perspektivy metodiků ASZ se v datasetech objevuje **terminologická neukotvenost** u některých pojmů (např. lokalita vs. komunita), což mnoha realizátorům může splývat. Rovněž metodici vnímají, že je pro realizátory obtížné definovat "komunitu", která bývá ve vztahu ke kontextu **specifická** u každé jednotlivé služby. Poukazují i na **složitost některých otázek**. Proto možné řešení vidí v jejich **zjednodušení** a formulování do **uchopitelnější a jednoznačnější podoby**. Z perspektivy metodiků jsou datasety také **těžko uchopitelné ve formě jejich výstupů** (nepřehledná tabulka).

Vnímané přínosy nástroje

Nástroj datasetů je týmem vnímán jako „**motivační**“, **umožňuje reflexi** toho „*co se podařilo*“. Je vnímán jako určitý nástroj „**měření pokroku**“. Naopak, pomáhá i zreflektovat, co se nepodařilo a tím pádem i poskytuje možnost, jak se zaměřit na oblasti, které vynechat

či zdokonalit a hledat cesty, jak toho dosáhnout. Jako benefit nástroje je také vnímaná **pravidelnost v jeho využívání a pevně stanovené časové období**, za které je možné kroky **systematicky reflektovat**. Z perspektivy týmu, bez povinnosti vyplňovat datasety by musel být v organizaci určen člověk, který by půlroční období hlídal a nastavoval termín k zamýšlení se/reflexi, kterou obecně rámuje jako velmi užitečnou a kvitují, že je systematicky nastavena zvenčí (formou i termínem). K vytvořenému materiálu **je také možné se vracet a tím vidět posuny** v rámci služby a komunity, umožňuje tzv. „*půlroční ohlédnutí*“.

Týmem je reflektováno, že vyplněné datasety mohou být **základem pro tvorbu monitorovací zprávy i zprávy o realizaci projektu**, čímž šetří čas i administrativní zátěž na vypracování dalších dokumentů.

Z perspektivy týmu jsou zejména užitečné **možnosti otevřených odpovědí**, kde je možné odpověď zformulovat tak, aby vyhovovala perspektivám celého týmu (pakliže je dataset vyplňován společně). Vhodný by byl i **číselný údaj**, který by odpověď zarámoval, ale vždy s (třeba i nepovinnou) možností otevřené odpovědi, která by popis situace vhodně doplňovala a dala by číselnému indikátoru význam.

Týmem je také vnímáno, že tím, že je možné vyplňovat datasety společně, celým týmem, přinášejí i všem přítomným pracovníkům **přehled o tom, co se za dané období událo**, co se podařilo a kde se teď organizace ve výkonu komunitní práce nachází.

Metodici ASZ chápou obecně **autoevaluaci jako důležitý proces**, při kterém je možné reflektovat stav i postupy práce i plánovat strategicky posun/směřování. Proces vyplňování datasetů vnímají jako užitečný v tom, že je možné, aby se **celý tým zamýšlel nad metodou** společně a obsah „*spoluvytvářel*“, což může mít pozitivní vliv na práci týmu. S ohledem na strukturu v datasetech, je z perspektivy metodiků ASZ nástroj nastaven tak, že **umožňuje mapovat průběh komunitní práce i její průběžné výsledky**. Výstupy datasetů mohou být pro samotné metodiky „*vodítkem*“, na co se zaměřit, protože i ukazují konkrétní aspekty práce, které mohou být **tématem jednotlivých metodických konzultací**.

Praxe nástroje datasetů komunitní práce v komunitním centru ve Velkých Hamrech

Kontext realizace komunitní práce

Velké Hamry, město v Libereckém kraji s přibližně 2 700 obyvateli, jsou druhým pro výzkum zvoleným realizátorem komunitní práce. Od roku 2013 zde vzniká strategicky ukotvený model obecní participace, jehož cílem je sociální začleňování, posilování sousedských vztahů a aktivizace obyvatel, zejména z romské komunity. Na rozdíl od jiných měst, kde komunitní práci často zajišťují neziskové organizace, je ve Velkých Hamrech nositelem projektu přímo město. To zajišťuje stabilitu, důvěryhodnost a přímé napojení na městské agendy – školství, zaměstnanost, bydlení a prevenci kriminality. Komunitní práce je pevně zakotvena ve strategických dokumentech města a podporována politickým vedením.

Město Velké Hamry se od počátku 21. století potýkalo s rostoucí koncentrací sociálně vyloučených rodin, zejména romského původu. Klíčovým problémem byly nevyhovující bytové podmínky v několika objektech vlastněných soukromníky, kde vznikla sociálně vyloučená lokalita, dále vysoká míra nezaměstnanosti, nízká úroveň vzdělání a zhoršující se vztahy mezi většinou společností a obyvateli těchto míst. Charakteristická byla i přítomnost romských

rodin, které se do obce přistěhovaly z osad na Slovensku, s odlišným jazykem a kulturními zvyklostmi, a byly sociálně vyloučené „dvojitě“ – jak vůči většině, tak vůči místní romské komunitě. V roce 2014 byly realizovány první praktické kroky v oblasti přímé práce s komunitou – město zřídilo pozici terénní pracovníce a později také pozice asistentů prevence kriminality. Zkušenosti s terénní a preventivní prací ukázaly, že samotná individuální pomoc nestačí. Potřebná byla dlouhodobá strategie, která by posílila i vztahy uvnitř samotné komunity a umožnila její postupné zplnomocňování.

Komunitní práce je nyní úzce spjata s komunitním centrem. První prostor pro komunitní aktivity vznikl ve Velkých Hamrech v roce 2013 jako reakce na absenci veřejného místa, kde by se děti a rodiny z místní romské komunity mohly pravidelně scházet. V roce 2013 aktivity začínaly v provizorní klubovně u fotbalového hřiště. Postupně se centrum přestěhovalo do bývalé mateřské školy, čímž získalo důstojné zázemí a symbolické ukotvení v městské struktuře. Od roku 2015 se komunitní centrum postupně profesionalizovalo, rozrostlo se o kuchyňku, herní koutky, dílny a venkovní posezení. Prostor je nyní využíván nejen k pravidelným programům (výtvarné a taneční kroužky, doučování, posezení, vaření), ale i jako místo pro veřejná komunitní setkání, diskuse a akce pro celou komunitu.

Zásadním principem práce v Hamrech je aktivní zapojení členů komunity do plánování a realizace aktivit. Komunitní tým tvoří koordinátorka, pracovníce z místní romské komunity, mediátorky zdraví a další spolupracovníci. Tímto přístupem tým usiluje o podporu zplnomocňování – z příjemců pomoci se stávají organizátoři a lídři. Komunitní práce se zaměřuje na mikrokomunity s různými kulturními zvyklostmi. Pravidelná setkání, komunitní akce a facilitované diskuse pomáhají propojovat skupiny a posilovat soudržnost.

Centrum úzce spolupracuje se školami, organizacemi jako Člověk v tísni a DRAK, a městskými institucemi. Díky tomu je komunitní práce propojena s oblastmi vzdělávání, zdraví, zaměstnanosti a bydlení. Probíhá zde například dluhové poradenství, prevence záškoláctví nebo zdravotní osvěta.

Charakteristikou komunitní práce v Hamrech je stabilní tým tvořený především členy a členkami komunity a politická podpora. Současným klíčovým tématem je profesionalizace týmu, metodická podpora a supervize. Tým v komunitní práci usiluje o postupný přechod od poskytujícího ke zplnomocňujícímu přístupu a synergickou spolupráci s poskytovanými službami a volnočasovými aktivitami v centru. Výzvou zůstává také závislost na projektovém financování.

Současný projekt “Komunitní práce ve Velkých Hamrech 2023–2025”⁷ Projekt navazuje na realizované projekty sociální a komunitní práce v letech 2017–2022 a jeho hlavním cílem propojování sdílených potřeb, zájmů, hodnot a zdrojů uvnitř komunity a postupnému zplnomocňování členů komunity. V době sběru dat měl tým celkem čtyřikrát vyplněné datasety KP a projektové období se chýlilo do své závěrečné fáze. I tento stávající projekt je součástí širšího komplexu dalších služeb souvisejících se specifickou cílovou skupinou s omezenými kompetencemi řešit své individuální problémy (často slovenské romské rodiny) a prací s mikrokomunitami, tedy velkou diferenciací mezi jednotlivými členy komunity v Hamrech.

Reflexe metody komunitní práce a nástroje datasetů z perspektivy participantů

⁷ reg.č. CZ.03.02.01/00/22_018/0000990

Kapitola je věnována perspektivám realizačního týmu organizace komunitní práce ve Velkých Hamrech a metodiků Agentury pro sociální začleňování. První část je zaměřena na reflexi chápání metody komunitní práce, reflexi pracovních postupů a jejich vyhodnocování, které tvoří kontext, pro práci s nástrojem datasetů. Druhá část je věnována reflexi samotného nástroje a jeho vnímanému využití v praxi komunitní práce.

Reflexe metody komunitní práce a pracovních postupů

Reflexe chápání metody komunitní práce

Je patrné, že se v rámci týmu komunitního centra objevuje **dvojí chápání cíle i metody komunitní práce**. Z první perspektivy (zastávané vedením projektu a částí komunitních pracovníků) je cíl komunitní práce vnímán ve významu **uschopňování komunity a podpory růstu jejího sebevědomí**, aby se stala „*strůjcem dění*“ v lokalitě (např. nacházení společných témat, realizace akcí, svépomoc v individuálních zakázkách). Z této perspektivy je cílem **mapování potřeb** komunity, podpora jejich naplnění v zásadách **spolupráce** na tématech, které jsou komunitě společné. Z druhé perspektivy (zastávané většinou pracovníků týmu), je cíl komunitní práce chápán odlišně, a to jako „*pomoc lidem, kteří ji aktuálně potřebují*“ ve významu naplňování **individuálních zakázek**¹. Vedením týmu je vnímáno,

že cíl komunitní práce (uskutečňován v zásadách metody komunitní práce) je **naplňován spíše okrajově**. Jedním z vnímaných důvodů této situace je historie komunitního centra, které v minulosti v lokalitě působilo v rámci „klasické“ terénní sociální práce, na kterou jsou obyvatelé lokality určitým způsobem zvyklí, a na základě které pak vytváří očekávání vůči komunitnímu centru ve vztahu ke svým zakázkám. Vedením týmu je reflektováno, že lidem z komunity je průběžně předkládán současný účel a poslání i role komunitního centra (co jim mohou nabídnout), zároveň však vnímají, že změna toho, jak je komunitní centrum chápáno je dlouhodobější proces, což se promítá i do výkonu komunitní práce v lokalitě ze strany pracovníků komunitního centra a do povahy řešených témat. Ve vztahu k vlastním pracovním postupům reflektují, že jde o **posun od „práce s komunitou směrem ke komunitní práci“**. Ohledně **cílové skupiny komunitní práce** je týmem pracovníků termínem „komunita“ převážně chápána romská komunita lidí, kteří dochází do komunitního centra, tímto se význam termínu „komunita“ zužuje.

Z perspektivy metodiků ASZ je reflektován **posun týmu v orientaci a postupech** v rámci komunitní práce. Jako vnímaná **obtíž v realizaci metody** je **nedostatek strukturovaného času** pracovníků na realizaci metody a také kontext, ve kterém se služba nacházela/nachází – jednak „*přerod*“ **metody od „klasické sociální práce“ směrem ke komunitní práci**; také **kontext cílové skupiny**, která je zvyklá na poskytující přístup **ve vztahu k historii služby**; a **očekávání**, formulovaná **ze strany města**, směřující spíše k individuální, než-li komunitní sociální práci.

Reflexe pracovních postupů v rámci týmu a „zamýšlení se“ nad metodou

Reflexe směru společné práce probíhá každý týden v rámci **týmových porad** (za přítomnosti koordinátorky i garantky). Obsahem je dění v rámci týdne, předávání organizačních i personálních informací, zmiňování úspěchů, neúspěchů a plánů na další dny. Mimo pravidelné porady mají členové týmu možnost individuálních setkání s garantkou. Tématem společných porad i setkání jsou situace, kdy se „*něco nepodaří*“. Následuje

zamýšlení se nad kroky, které k situaci vedly a **plánování následného postupu** a nových možností, a to jak v rámci týmu pracovníků, tak i s komunitou, v rámci individuálních rozhovorů a získávání zpětné vazby od členů komunity. Společná reflexe, **zaměřená na úspěchy** (proč se něco daří/podařilo) v týmu z perspektivy pracovníků **neprobíhá**.

Společná reflexe toho, zda je či není uplatňována v praxi **metoda komunitní práce**, či **jaké kroky** ve vztahu k metodě následně volit, v rámci týmových porad realizována nebývá. Jako bariéra je zmiňován nedostatek času. **Reflexi** těchto procesů se týmově věnují na konzultacích s metodiky ASZ, či komunitní koordinátorka společně s garantkou **při vyplňování datasetů**.

Spolupráci s metodiky ASZ chápou jako **podpůrnou**. Z perspektivy garantky projektu je přínosné, když je **tým podpořen i vnějšími aktéry**, kteří mají metodicky **uchopenu komunitní práci** a mohou tak know-how přinášet do týmu. Jako hodnotné je vnímáno **získání nových dovedností i znalostí**; možnost **nácviků** i sdílení **metodických materiálů**, ke kterým je možné se vracet. Prostřednictvím metodických konzultací i nácviků se dle vnímání pracovníků týmu „*daří posunout komunitu dál*“.

Ve vztahu k reflexi pracovních postupů a směru práce je z perspektivy týmu důležitá **role garantky**. Ta je vnímaná jako podpůrná, ve smyslu, že se na garantku pomou obrátit v případě, když si „*s něčím neví rady*“; podporuje pracovníky i v růstu pracovního sebevědomí. Rovněž je vnímáno, že její role je i kontrolní ve vztahu k naplňování aktivit projektu. S garantkou jsou rovněž řešena témata s otázkou toho, **zda (ne)spadají do oblasti komunitní práce**. Následně pak dochází k **přerozdělení** témat, dle kompetencí a náplně pracovních pozic jednotlivých pracovníků. Ve vztahu k metodě práce, vnímají pracovníci jako podpůrnou i roli **komunitní koordinátorky**. Podporu vnímají ve vztahu k poskytování informací, adekvátních zdrojů, literatury (např. doporučení metodik aj.).

Ze strany metodiků ASZ je přínos metodických konzultací vnímán v možnosti **vytvoření prostoru pro reflexi** toho, co se děje v praxi, ve vztahu k metodě komunitní práce. Probíhá reflexe **postupů a jejich souladu s metodou** komunitní práce v návaznosti na kontext, ve kterém je realizována. Je vnímáno, že prostor pro reflexi slouží také k **intervizi v rámci týmu**. Přínosem je také možnost „*vyzkoušet si krok po kroku*“ techniky komunitní práce (např. mapování; organizaci veřejného setkání aj.), nabízeno je i „*provázení procesem*“ (fázemi) komunitní práce. Z perspektivy metodiků ASZ je vnímáno jako **přínosné**, aby byl v **základech metody** komunitní práce **vzdělán celý tým**. Jako minimální potřebu vnímají, že by **držitelem metody** měla být alespoň jedna osoba, která **projekt zastřešuje** (např. garant a komunitní pracovník, kteří by za aplikaci metody obsahově zodpovídali) a **pak poměrově ostatní pracovníci**, kteří práci vykonávají v terénu. Ve vztahu k dodržování metody komunitní práce a její reflexi je metodiky vnímáno, že by **bylo přínosné nastavit jasnou strukturu vedení** (a v souladu s tím i osobu, která za metodu zodpovídá).

Reflexe nástroje datasetů

Proces vyplňování datasetů

Datasety jsou vedením týmu vnímány jako určitá „*sbírka dat*“ o dění v lokalitě za odpovídající, časově ohraničené, období.

V rámci organizace jsou datasety **vyplňovány garantkou a komunitní koordinátorkou**. V ojedinělých případech jsou do vyplnění některých indikátorů, objevujících se v datasetu,

zapojeny komunitní pracovníce (např. oblasti vztahů v komunitě), a to v návaznosti na hlubší znalost „terénu“. Datasets jsou vyplňovány **na základě podkladů ze záznamů**, tvořených komunitními pracovníky (běžné denní záznamy; prezenční listiny z pořádaných akcí; zápisy z veřejných setkání i výjezdových akcí aj.). Po zpracování komunitní koordinátorkou a garantkou, jsou následně předány projektové manažerce, která stylisticky upraví text do výsledné podoby.

Komunitní pracovníci s **datasets tedy běžně nepracují**, znají je pouze na formální úrovni, a to spíše okrajově, ohledně jejich obsahu panuje mezi nimi určitá **nejasnost**. Jako bariéra pro společné vyplňování jsou vnímané **omezené časové možnosti** pro „zastavení se“ a reflektování oblastí s celým týmem. **Týmově** vyplňování probíhalo pouze **jednou, a to za přítomnosti metodiků ASZ**.

Metodiky je vnímáno, že **vliv na využití nástroje datasetů v praxi** se odvíjí od toho, **jak je nástroj týmem v praxi užíván** (např. jaký prostor mu je věnován; zda je vyplňován vedením projektu, či s celým týmem; zda je vedena diskuze v týmu během vyplňování aj.), což má pak výsledný vliv na „**vytěžení**“ **nástroje a zhodnocení jeho užitečnosti v aplikační rovině**.

Reflexe podpory při vyplňování datasetů

Podpora ze strany metodiků i v návaznosti na **terminologickou ukotvenost a uchopení** metody se promítá i do podpory při vyplňování datasetů. Z perspektivy vedení týmu, je v návaznosti na vyplňování datasetů **metodická podpora vnímaná jako nezbytná**. I přesto, že se nejedná o kontrolní nástroj byly týmem **vnímané obavy** z toho, ať je správně vyplněn, k čemuž je **metodická podpora nápomocná**. S metodiky ASZ bylo uskutečněno společné setkání, jehož cílem bylo **vysvětlení a ukotvení** některých **pojmu** objevujících se v datasetech. Setkání je vedením týmu prezentováno, jako potřebné ve vztahu k vyplňování. Garantkou a komunitní koordinátorkou je vnímáno, že **bez metodické podpory a sdílení by se datasets vyplňovaly spíše jen okrajově**, s menší péčí o zamyšlení se nad otázkami reálného fungování komunitní práce v praxi.

Z **perspektivy metodiků** ASZ jsou datasets jedním z možných (a nabízených) témat individuálních metodických konzultací. Při individuální metodické konzultaci metodici reflektují, že byl věnován prostor pro **identifikaci témat**, na které se v datasetech zaměřit; vyjasňování indikátorů; terminologických pojmů a obsahu otázek. Další nabízenou možností je i **průběžná reflexe výstupů** z datasetů a vedení dialogu nad stanovenými body, **s orientací na rozvoj ve vztahu k metodě** komunitní práce, tedy i následné **reflexi** vyplněných datasetů s přesahem na návrhy řešení pro další vývoj v praxi.

Ve vztahu k **formě metodické podpory** je metodiky reflektováno, že by bylo vhodné **systematicky ukotvit dobrovolnost/povinnost vyplňování datasetů**; ujasnění a **strukturované nabízení** metodické podpory v této oblasti (např. vysvětlení záměru, užitečnosti, sdílení dobré praxe – konkrétní příklady; propojení s jiným realizátorem a přenos know-how). Dále reflektují, že by bylo vhodné **názorně osvětlit** co přesně metodická podpora může přinést a čeho konkrétně realizátoři mohou využít, což by mohlo vést k **větší míře využití metodických konzultací** s ohledem na využívání nástroje datasetů.

Ve vztahu k metodické podpoře jsou **realizačním týmem projektu** jako **podpůrná vnímaná společná setkání s dalšími realizátory**, zaměřená na dovysvětlení terminologie, zpřesnění významu pojmů a otázek v datasetech. Ceněna je „**možnost se zeptat na cokoli**“, i **vzájemné sdílení** i např. toho, že si „neví rady“, společně se pak pojmy rozebírají a upřesňují.

Jako užitečné je vnímané i přenášení **know how** (co a jak jiné organizace dělají; síťování kontaktů na další realizátory), možnost se společně poradit. Společná setkání jsou chápána jako prostor pro sdílení, poznávání, potkávání se, společné vzájemné posilování. **Metodiky** jsou společná setkání (peer to peer) vnímaná **jako nosná**, ve vztahu ke vzájemné podpoře realizátorů a sdílení **doporučení v rámci tvorby a reflexe práce s nástrojem datasetů**.

Vnímané limity nástroje

Základní terminologii komunitní práce, která se vyskytuje v datasetech, pracovníci komunitního centra příliš nevyužívají. **Objevuje se nejasnost, případně jiná konceptualizace pojmů** facilitace; mediace; participace; evaluace, či Khanových kritérií, chápání „lídra“ i akční/tematické skupiny. S terminologií dle metody komunitní práce pracuje převážně komunitní koordinátorka a garantka týmu.

Ve vztahu k právě uvedenému je realizačním týmem připomínána **složitost terminologie objevující se v datasetech**. Je reflektováno, že odbornou terminologií by bylo **vhodné zjednodušit**, ať je nástroj **srozumitelnější pro všechny členy týmu** (nejen pro „držitele metody“). S odkazem na terminologickou náročnost je vnímáno, že je **pozice garanta či metodika** (jako člena týmu), „zběhlého“ v metodě komunitní práci i související terminologii **naprosto nezbytná**.

Vnímanou úlohou „držitelů metody“ je z perspektivy vedení týmu tzv. „**přemostění**“, tedy **upřesnění terminologie a obsahu otázek** (kam cílí) ostatním **pracovníkům projektového týmu**, což opět přináší další časovou zátěž na společné setkání za účelem vyplňování. Obecně jsou datasety vnímány jako **administrativně zátěžové**. Některé indikátory proto **podléhají** ze strany garantky **zjednodušení**, kvůli administrativní náročnosti, ale také ve vztahu ke **kontextu** dané lokality, který je vnímán jako odlišný (v závislosti na charakteru lokalit) a proto je vhodné jej realizačním týmem vždy **přizpůsobit** s ohledem na kontext, ve kterém je nástroj datasetů užíván.

Vnímané přínosy nástroje

Nástroj datasetů je vedením týmu vnímán jako „**průvodce metodou komunitní práce**“. Je reflektováno, že **usnadňuje dodržování metody** komunitní práce ve vztahu k pracovním postupům. Skrze sledování indikátorů v datasetech je podotýkáno, že je možné se také zaměřit blíže na to, **zda realizovaná komunitní práce (ne)vybočuje ze zásad metody** („**držet se metody**“) a případně se i „**navracet k metodě zpět**“.

Datasety umožňují také určité „**zastavení**“ a „**ohlédnutí se**“ na **předěšlé období**, což umožňuje mapování toho, jaké kroky byly realizovány v minulosti, co se **(ne)podařilo** a zaměření se na **hledání dalších cest** a způsobů práce s komunitou na základě jasných podkladů. Takzvaně „**umožňují být v obraze**“. Dle vnímání komunitní koordinátorky i garantky pomáhají „**nahlédnou změny v komunitě**“. Je reflektováno, že „**dávají naději**“, skrze zhodnocení toho, co se již podařilo (vy)řešit. Je podotýkáno, že pomáhají **zachytit i „menší úspěchy** a změny které nejsou patrné, či se „**ztrácí v každodenním provozu**“.

Výhodou datasetů je také jejich „**přehlednost**“, protože přináší **shrnutí a porovnání informací uceleně**, na jednom místě. **Je vnímáno, že pomocí nich je možné také vytipovat lídry a aktivní osoby/skupiny** v komunitě, skrze záznamy o tom, jací členové komunity byly aktivní; při kterých akcích; a jak se spolupodíleli na jejich realizaci.

Nástroj datasetů je týmem vnímán také jako „**funkční evidence informací**“, pomocí které je možné systematicky evidovat typ pořádaných akcí; frekvenci návštěvnosti akcí; hodiny poskytnuté podpory; počet podpořených osob; aktivní členy komunity aj.). Je reflektováno, že se jedná o **účinný nástroj kvalitní evidence dat**, která **umožňuje zachytit stěžejní témata** z oblasti výkonu komunitní práce a **usnadňuje jejich komplexní evidenci**. Nástroj je vhodný i pro **začínající realizátory** v případě, že bude na začátku **poskytnuta metodická podpora**. Výslednou evidenci je možné také využít při **tvorbě monitorovacích zpráv**; či při **komunikaci s dalšími institucemi** (např. v případech žádosti o financování aj.).

Jako nejvíce užitečné body v rámci struktury otázek datasetů jsou z perspektivy vedení týmu **možnosti otevřených odpovědí**, ve kterých je příležitostí „*popsat situaci květnatě*“ a tím **upřesnit kontext** sledované situace. Je možné také mapovat souvislosti i postup práce. Naopak, jako **méně přínosné**, se jeví indikátory v podobě **měřitelných škál**.

Ze strany **metodiků** je reflektováno, že datasety mohou být využity **vícero způsoby**. Mohou sloužit jako **půlroční zhodnocení** práce a metody komunitní práce („*ohlédnutí se zpátky*“, za tím, co se událo a plánování následných kroků) a také jako **celkové zhodnocení dynamiky projektu** v jeho závěrečné fázi (zhodnocení celkových změn ve vztahu k počátečnímu bodu; posunu projektu, lokality, komunity aj.). Jako benefit je **ze strany metodiků** vnímáno i možné „**zastavení**“ a **strukturované zhodnocení**, zda je **projekt v souladu s jeho záměrem**, tzv. „*pragmatický přínos datasetů*“. Je reflektováno, že nástroj **usnadňuje jednoznačnější nastavování hranic** v rámci toho, „*co je a co už není komunitní práce*“ a to pomocí reflexe v rámci vyplňování jednotlivých indikátorů.

Shrnutí a doporučení

Popsaná praxe realizátorů komunitní práce se zaměřením na reflexi postupů a užívání nástroje datasetů KP přinesla několik obecnějších témat k řešení a na ně navazujících doporučení. Kromě šetření ve Velkých Hamrech a Brně - Tripitace je v této zobecňující části Zprávy zdrojem dat fokusní skupina s realizátory užívajícími nástroj datasetů KP, zrealizovaná na online mikrotýmu k datasetům KP v rámci předvýzkumu. Podkladem byly dále záznamy a zápisy ze třech předešlých online mikrotýmů k datasetům KP, organizovaných pravidelně během uplynulých dvou let "správcovství" zkoumaného nástroje.

Příjemcem formulovaných doporučení jsou především organizace, pracující s nástrojem datasetů, ale také realizátoři, kteří užívání některého autoevaluačního nástroje zvažují. Zároveň jsou doporučení určena pro tvůrce a správce obdobných nástrojů či obecně pro odbornou veřejnost v oblasti evidence a evaluace komunitní práce.

- **Evidence práce**

Jednou z funkcí datasetů KP je samotná evidence práce. Ta není plošně standardizovaná, proto se přístupy v jednotlivých týmech odlišují. Za funkční způsob užívání datasetů KP ve smyslu evidence práce považujeme ten, kdy týmy primárně zaznamenávají svoji činnost do datasetů (především tedy A1) na základě prezenčních listin, zápisů z porad, akčních plánů apod., a následně informace z datasetů vyjímají pro jiné účely, především pro tvorbu zpráv o realizaci v rámci projektového managementu nebo plánování budoucích aktivit.

V předobrazu datasetů byl tento mechanismus opačný. Jejich design počítal s pravidelnou a systematickou evidencí práce. Některé týmy, především ty, které jsou součástí větších etablovaných organizací, využívají pro evidenci vlastní činnosti placené softwary. Odtud potom čerpají informace pro datasety KP. Pokud evidence není standardizovaná, jsou datasety dle praxe vhodným a funkčním nástrojem k primárnímu záznamu činnosti.

Vzhledem k různosti postupů (i kontextů) jednotlivých týmů nelze určit jediný způsob jako nejefektivnější. Nicméně **standardizovaná evidence práce by měla být samozřejmě součástí profesionálních týmů** komunitní práce i proto, že vytváří základní podmínky pro evaluaci.

- **Ztotožnění týmů s nástrojem a motivace k autoevaluaci**

Klíčovým faktorem pro efektivní užívání datasetů KP je ztotožnění týmů s nástrojem a motivace k evidenci práce a autoevaluaci. Z výpovědí projektem podporovaných realizátorů lze usuzovat širokou škálu uchopení nástroje od administrativní projektové povinnosti po funkční zpětnovazební nástroj pro reflexi a plánování. Realizátoři, kteří vnímají přínosy autoevaluace, uvádějí, že zcela klíčový je způsob představení a následné komunikace nástroje v širším týmu. S účelem monitoringu a autoevaluace by měl být dobře obeznámený nejen garant či metodik, ale všichni členové týmu, kteří se na reflexi a záznamech podílí. Realizátoři popisují dobrou praxi, kdy jednotliví členové týmu oceňují zastavení se nad každodenní praxí a zhodnocením vývoje, méně potom problematizují kapacity, které je třeba do této společné práce vložit. V této

oblasti **konkrétně pomáhá např. volba vhodného času a prostředí pro reflexi (příjemná, otevřená a bezpečná atmosféra např. s občerstvením), vizualizace zadávaných dat, ocenění pokroku, ale také setkání s jinými realizátory** s dobrou zkušeností se stejnými či obdobnými nástroji. Pokud v týmech neexistuje vnitřní motivace, autoevaluace může být zjednodušeně chápána jako administrativní zátěž.

- **Přípravenost týmů**

Dalším významným faktorem i doporučením pro efektivní užívání nástroje je vzdělání v metodě komunitní práce. Provedené šetření jednoznačně poukazuje na potřebu alespoň základní úrovně znalosti metody komunitní práce, kterou stávající design nástroje předpokládá. Jeho pojmosloví, ale také struktura zadávaných dat s tímto počítá. Naším doporučením je **získání formalizovaného vzdělávání** na kurzech a stážích či přítomnost metodika v týmu jako základní podmínky pro seznámení jednotlivých členů týmu s metodou.

- **Způsob vyplňování datasetů**

Dalším podstatným aspektem je samotný způsob zadávání dat. Nastavení datasetů KP předpokládá zapojení všech členů týmů a konsenzuální formulaci odpovědí. Pokud jsou informace zadávány pouze garantem/garantkou projektu či projektovým manažerem, jejich efekt a dopadovost se významně snižuje. Cílem nástroje je podpora evidence činnosti, její reflexe a autoevaluace. Ta by neměla existovat izolovaně od pracovníků, kteří se nejvíce pohybují v terénu a jsou v kontaktu s komunitou.

Kromě **přítomnosti celého týmu při pravidelném zadávání informací, považujeme za klíčový i dostatek času a prostoru** pro osvětlování jednotlivých pojmů a otázek, a otevřený i bezpečný prostor pro diskusi.

- **Přejmenování nástroje, srozumitelnost otázek**

Výzvou je realizátory reflektovaná složitost nástroje datasetů a jeho pojmosloví. V datasetech se operuje s termíny, které mohou být neznámé členům týmů nedostatečně seznámeným s metodou (např. mezokontext či jádrová skupina). Jako poměrně složitá je vnímaná i formulace některých otázek. I proto je podstatné, aby byl tým se základní terminologií obeznámen. Úlohou garanta je, **aby jazyk datasetů týmu osvětloval a zjednodušoval**. Naopak realizátoři, u kterých byla zaznamenána potřebná "přípravenost" pro užívání nástroje, jazyk datasetů a formulaci otázek považují za méně složité.

Částečně rozporován je také samotný název datasetů KP, který může působit příliš odborně a technicistně. Možností je **vytvoření jiné, srozumitelnější varianty označení (např "týmová reflexe" či "mapa pokroku")**.

Seznam literatury

Strašák, P. *Káznice žije*. Brno: Tripitaka, 2025. ISBN: 978-80-909426-1-5.

Miovský, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006.

Metodika a příručka dobré praxe. *Inspirace pro sociální začleňování. Komunitní práce v obcích s koncentrací sociálního vyloučení*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021.

Webové stránky účastníků výzkumu:

www.tripitaka.cz

www.barvybrnenskehobronxu.cz

www.velke-hamry.cz

Přílohy

Příloha 1 Datasets KP v podobě přílohy projektové výzvy

“Příloha 4 - Kritéria pro průběžný monitoring a závěrečnou evaluaci komunitní práce”

Monitoringem je myšlen proces průběžné reflexe procesů, plnění klíčových aktivit a vybraných dosažených výsledků, evaluací je myšleno závěrečné vyhodnocení a interpretace dopadů projektu. V případě komunitní práce je obtížné stanovení přímých dopadových indikátorů na stav sociálního vyloučení. Řada okolností v lokalitách je mimo vliv a možnosti komunity nebo komunitních pracovníků a do komunitní práce jsou někdy ze strany spolupracujících aktérů projektována přehnaná očekávání. V případě komunitní práce je dopadem především rozvoj sebe-organizace a aktivizace komunity a za střízlivé lze z hlediska přímého dopadu považovat očekávání dílčího zlepšení fyzického a estetického stavu lokality a okolí, zplnomocňování členů komunity nebo udržitelnost aktivit po skončení projektu. Z hlediska evaluace výstupů (cílů) je potom klíčové sledování naplňování jednotlivých kroků v procesu komunitní práce.

Průběžný monitoring, vykazování a závěrečné vyhodnocení v částech A1 a A2 je pro všechny realizátory **povinné u všech projektů komunitní práce KPSV+** a závěrečná evaluace dopadu v části B je **nepovinná**. Povinné monitorovací otázky pro průběžný monitoring plnění klíčových aktivit uvedené v části A1 a povinné indikátory zaměřené na kontext, proces a dopady v části A2 (podrobně ve „Formulář vybraných indikátorů popisujících kontext, proces a dopady komunitní práce“ na konci této přílohy) jsou označeny jako MZ. Závazná struktura nepovinné kvalitativní dopadové evaluace s povinným okruhem respondentů a doporučeným zapojením externího evaluátora je uvedena v části B.

Průběžný monitoring klíčových aktivit v části A1 a průběžné vykazování Formuláře vybraných indikátorů v části A2 bude realizátor dokládat v průběhu projektu jako **povinnou přílohu** všech monitorovacích zpráv o realizaci projektu (1x za 6 měsíců). Realizační tým si pod odborným vedením garanta komunitní práce projde při přípravě každé monitorovací zprávy všechny příslušné otázky a vyplní co nejvíce odpovědi dle aktuální znalosti situace. V rámci každé další monitorovací zprávy bude postupně chybějící odpovědi doplňovat a předchozí odpovědi aktualizovat dle aktuální znalosti situace. Závěrečné vyhodnocení Průběžného monitoringu klíčových aktivit v části A1 a závěrečné vyhodnocení Formuláře vybraných indikátorů v části A2 (všechny otázky označené jako ZZ) doloží realizátor **pouze** na závěr projektu jako **povinnou přílohu** závěrečné zprávy o realizaci projektu, resp. nechá příslušné otázky označené jako ZZ v průběžných monitorovacích zprávách nevyplněné. Nepovinnou závěrečnou evaluaci, resp. kvalitativní vyhodnocení a interpretaci dopadů v rámci části B doloží realizátor **povinně jako přílohu** závěrečné zprávy projektu po jeho skončení **pouze** v případě, že ji uvede do rozpočtu projektu v rámci paušální sazby 40 %. Pro nastavení procesů a vykazování průběžného monitoringu, závěrečného vyhodnocení a závěrečné evaluace dopadů projektů na komunitní práci je doporučeno využít projektového a evaluačního poradenství a podpory ze strany ASZ ve fázi přípravy i realizace projektu.

Metodickou podporu projektům KPSV+ bude poskytovat ASZ a bude při tom vycházet z výzkumných/evaluačních kapacit projektů ASZ vymezených na metodickou podporu jednotlivých realizátorů při evaluaci projektů na komunitní práci z výzev KPSV+ a rovněž pro vyhodnocování sebraných dat z průběžného a závěrečného monitoringu projektů (A1. Průběžný monitoring klíčových aktivit a A.2 Formulář vybraných indikátorů popisujících kontext, proces a dopady komunitní práce). Metodická podpora evaluace komunitní práce bude ze strany ASZ vyhrazena primárně pro realizátory projektů financovaných z výzev KPSV+, resp. na území obcí s formálně uzavřenou spoluprací s ASZ (memorandum o spolupráci či jiným obdobným způsobem), kde je prokazatelná vazba na činnost Agentury.

1. PRŮBĚŽNÝ A ZÁVĚREČNÝ MONITORING PROJEKTU

A1. Průběžný monitoring klíčových aktivit a jeho závěrečné vyhodnocení (povinný)

Průběžný monitoring klíčových aktivit je zaměřen na průběžné vyhodnocování procesu a plnění klíčových aktivit. V průběhu realizace projektu bude realizátor prostřednictvím níže uvedeného formuláře sledovat naplňování a dodržování doporučeného procesu implementace metod komunitní práce dle výzvy. Jednotlivé otázky k plnění klíčových aktivit vyplní a aktualizuje koordinátor projektu dle dané fáze vývoje projektu do níže uvedeného formuláře v průběhu realizace projektu. Průběžný monitoring klíčových aktivit (všechny otázky označené jako MZ) doloží vždy jednou za 6 měsíců formou přílohy v rámci všech průběžných monitorovacích zpráv projektu. V rámci každé další navazující monitorovací zprávy bude koordinátor projektu postupně chybějící odpovědi doplňovat a předchozí odpovědi aktualizovat. V případě změn oproti předchozímu stavu uvede v odpovědi u příslušné otázky rozdíl současného stavu oproti předchozí monitorovací zprávě.

Závěrečné vyhodnocení monitoringu klíčových aktivit (otázky označené jako ZZ) doloží realizátor pouze na závěr projektu jako součást **povinné přílohy** závěrečné zprávy o realizaci projektu, resp. je nechá v rámci průběžných monitorovacích zpráv nevyplněné.

Otázky pro průběžný monitoring a vyhodnocení plnění klíčových aktivit¹¹:

KA 1: Mapování kontextu komunity a potřeb členů komunity	
MZ: Jakými způsoby jste mapovali kontext komunity, jaké nástroje a metody jste k tomu využili?	
MZ: Jakým způsobem průběžně mapujete komunitu a její potřeby?	
MZ: Jakým způsobem jste jednotlivé potřeby evidovali a reflektovali?	
MZ: Jak probíhala aktivizace členů komunity?	
ZZ: Jak se měnil proces mapování v průběhu projektu a jaký vliv na to měla spolupráce s komunitou a situace v lokalitě?	<i>(DOPLŇTE POUZE NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>
KA 2: Práce na tématu a potřebách	
MZ: Jakým způsobem byla vybrána témata a potřeby pro účely realizace komunitní práce?	
MZ: Jakými způsoby jste evidovali a koordinovali práci na analyzovaných potřebách a tématech?	
MZ: Jaké participativní techniky jste při plánování a realizaci témat využili?	
MZ: Kdo participoval a spolupracoval na tématech a potřebách?	
MZ: Jakým způsobem byla tvořena strategie plánů a cílů určených komunitou, jaké procesy a techniky byly využívány?	
ZZ: Jaký vývoj měla práce na tématu a potřebách v průběhu projektu a jaký vliv na to měla komunitní práce v lokalitě?	<i>(DOPLŇTE POUZE NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>

KA 3: Tvorba sociální sítě a vazeb komunity na aktéry – multidimenzionální přesah, posilování sousedství, spolupráce se sociálními službami a sociálními pracovníky obce	
MZ: Jakým způsobem byla rozvíjena sociální síť komunity s aktéry a sousedstvím?	
MZ: Jak probíhalo posilování místních sousedství a komunikace mezi nimi?	
ZZ: Jak se v průběhu projektu měnil proces tvorby sociální sítě a vazeb komunity na aktéry a z jakých důvodů?	<i>(DOPLŇTE POUZE NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>
KA 4: Vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů komunity	
MZ: Jak probíhalo vzdělávání v oblasti facilitace a mediace?	
MZ: Uveďte četnost a způsob vedení intervizí a metodických porad zaměřených na reflexi postupů a metod komunitní práce	
MZ: Jak jste konzultovali nebo se vzdělávali v konkrétních technikách a participativních metodách vhodných pro komunitní práci?	
MZ: Jak probíhalo akreditované vzdělávání pracovníků? Zhodnoťte jeho průběh a přínos pro jednotlivce i celý tým/CS projektu.	
MZ: Jak probíhalo neformální vzdělávání (aktivních) členů komunity a realizačního týmu?	
ZZ: Jakým způsobem se vyvíjelo vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů komunity v průběhu projektu? Co nejvíce ovlivnilo vzdělávání pracovníků i aktivních členů komunity v průběhu projektu?	<i>(DOPLŇTE POUZE NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>
KA 5: Odborná/metodická podpora, supervize realizačního týmu	
MZ: Jakým způsobem jste reflektovali proces a realizaci komunitní práce?	
MZ: Jakým způsobem probíhala metodická a odborná činnost a jak byla evidována?	
ZZ: Jakým způsobem se vyvíjela metodická podpora a supervize realizačního týmu v průběhu projektu a z jakých důvodů?	<i>(DOPLŇTE POUZE NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>

A2. Průběžná evidence vybraných indikátorů popisujících kontext, proces a dopady komunitní práce²⁾ a jejich závěrečné vyhodnocení (povinná)

Průběžná evidence vybraných indikátorů umožní zjednodušené porovnávání parametrů kontextu komunity, procesu jejich rozvoje a míru participace. Níže uvedená tabulka představuje okruhy indikátorů, které jsou podrobně rozepsány ve „Formuláři vybraných indikátorů popisujících kontext, proces a dopady komunitní práce“. Realizační tým bude postupně dle míry poznání vyplňovat pod odborným dohledem garanta všechny otázky označené jako MZ pravidelně po 6 měsících v rámci každé průběžné monitorovací zprávy o realizaci i v rámci závěrečné zprávy na konci projektu (pro komparaci

vývoje). V rámci každé další monitorovací zprávy bude realizační tým postupně chybějící odpovědi doplňovat a předchozí odpovědi aktualizovat. V případě změn do poznámky u příslušné otázky uvede rozdíl současného stavu oproti předchozí monitorovací zprávě. Závěrečné vyhodnocení *Formuláře vybraných indikátorů* (otázky označené jako ZZ) doloží realizátor pouze na závěr projektu jako součást **povinné přílohy** závěrečné zprávy o realizaci projektu, resp. je nechá v rámci průběžných monitorovacích zpráv nevyplněné.

V případě, že projekt zahrnuje komunitní práci ve více obcích s různými komunitami a/nebo komunitní pracovníci v rámci jedné obce působí současně ve více rozdílných komunitách/lokality, tak bude realizační tým vyplňovat *Formulář vybraných indikátorů* pro každou lokalitu/komunitu zvlášť.

OKRUHY INDIKÁTORŮ	
1) Podmínky realizace komunitní práce	<u>1.1. Personální zajištění</u> – změny v realizačním týmu, nastavení výše úvazku a jejich náplň činností atd.
	<u>1.2. Materiální zajištění</u> – prostorové a materiální zázemí realizačního týmu
2) Kontext komunity	<u>2.1. Mikrokontext</u> – charakter komunity, počet osob zapojených do komunitních aktivit, vztahy v komunitě
	<u>2.2. Mezokontext</u> – charakter lokality, stav lokality, vybavení a pověst lokality, míra sociálního vyloučení, demografická charakteristika lokality, migrační trendy 2.2.1. <i>Charakter lokality</i> 2.2.2. <i>Obyvatelé lokality</i> 2.2.3. <i>Vybavení lokality</i> 2.2.4. <i>Vnímání lokality</i>
3) Indikátory komunity	<u>3.1. Organizační kapacita</u> – účast a informovanost obyvatel na lokálních skupinách; projevuje se tím, že komunita má vytvořenu organizační jednotku (lokální/jádrovou/akční skupinu), která reprezentuje komunitu, je stabilní, její členové rozumí svým úkolům a rolím, její činnost je transparentní.
	<u>3.2. Rozvoj lidí</u> – je spojen s kvalitou místních neformálních lídrů, schopností týmově pracovat, příležitostmi k rozvoji a uplatnění silných stránek členů komunit a jejich schopnosti komunitně pracovat na zvolených tématech. 3.2.1. <i>Kvalita lídrů</i> – akceptace, ztotožnění a zapojení lídrů 3.2.2. <i>Schopnost komunitně pracovat na tématech</i> – zapojení, soudržnost a spolupráce 3.2.3. <i>Rozvoj lidských zdrojů</i> – rozvoj schopností a aktivní zapojení
	<u>Sociální sítě</u> – setkávání se zástupci samosprávy, sociálních služeb, aktéry, kteří ovlivňují komunitu, účast na veřejných aktivitách s dopadem na lokalitu
	4) Řešená témata
	Počet řešených témat, výčet úspěšných témat, využití Kahnových kritérií ²¹

B. ZÁVĚREČNÁ EVALUACE DOPADU KOMUNITNÍ PRÁCE (nepovinná)

Závěrečná evaluace dopadu projektu bude zaměřena na vyhodnocení úspěchů komunitní práce a jejich širší kontext (včetně vnějších okolností a bariér, které nemohla komunitní práce ovlivnit). Dopady rozumíme jak dílčí úspěchy nebo neúspěchy, tak i dlouhodobější dopady práce na různých tématech, případně změny v širším kontextu lokality nebo udržitelnost aktivit komunity do budoucna. U této evaluace je doporučena realizace případové studie externím evaluátorem (v rámci paušální sazby 40 %) + případné využití dalších doplňujících kvalitativních (evaluačních) metod a technik. V případě, kdy bude v rozpočtu projektu navržena a schválena externí evaluace, vloží realizátor **povinně** závěrečnou evaluační zprávu formou přílohy závěrečné zprávy o realizaci dle níže uvedené osnovy.

Pro závěrečnou evaluaci dopadu komunitní práce použijte níže uvedenou **osnovu**, která blíže specifikuje, na co se máte v popisu zaměřit a v jakém rozsahu. Obsahuje tematické okruhy a doporučené konkrétní otázky, které si můžete při evaluaci vybrat či upravit pro různé typy aktérů, jejichž působení se dotýká lokality či vlastní komunity, se kterou se v rámci projektu (spolu)pracovalo:

1. **Kontext zahájení komunitní práce** (*realizační tým, zástupci obce, další vybraní aktéři*)
 - Co bylo podnětem/důvodem pro zahájení komunitní práce v komunitě?
 - Kdo komunitní práci inicioval?
 - Na jaké aktivity komunitní práce v lokalitě navazuje?
 - Kým byly předcházející aktivity realizovány?
 - Jak dlouho byly předcházející aktivity realizovány?
 - Jaké jsou další souběžné aktivity v komunitě (neziskových organizací, obce/města, neformálních skupin)?
2. **Podmínky pro realizaci komunitní práce** (*realizační tým, aktivní členové komunity*)
 - Jaké bylo materiální a prostorové zajištění výkonu komunitní práce?
 - Jaká byla podpora samosprávy pro výkon komunitní práce?
 - Jaké byly vnější vlivy na průběh realizace komunitní práce, na které měla komunita či pracovníci jen minimální vliv?
 - Jaké byly vztahy a vazby v komunitě na začátku projektu a jaké jsou na konci? Uveďte případné důvody/faktory, které vedly ke změně vztahů a vazeb v komunitě v průběhu projektu:
3. **Vnímané úspěchy a jejich příčiny pohledem realizátorů a členů komunity** (*realizační tým, aktivní členové komunity*)
 - Jaké jsou vnímané úspěchy pohledem realizátorů komunitní práce?
 - Jaké jsou okolnosti a příčiny vnímaných úspěchů pohledem realizátorů komunitní práce?
 - Jaké jsou vnímané úspěchy pohledem členů komunity?
 - Jaké jsou okolnosti a příčiny vnímaných úspěchů pohledem členů komunity?
 - Jaké je subjektivní hodnocení poměru mezi úsilím komunitních pracovníků/komunity a dosaženými výsledky?
4. **Vnímané neúspěchy a jejich příčiny pohledem realizátorů a členů komunity** (*realizační tým, aktivní členové komunity*)
 - Jaké jsou vnímané neúspěchy pohledem realizátorů komunitní práce?
 - Jaké jsou okolnosti a příčiny vnímaných neúspěchů pohledem realizátorů komunitní práce?
 - Jaké jsou vnímané neúspěchy pohledem členů komunity?
 - Jaké jsou okolnosti a příčiny vnímaných neúspěchů pohledem členů komunity?
 - Jaké je subjektivní hodnocení poměru mezi úsilím komunitních pracovníků/komunity a dosaženými výsledky?
5. **Hodnocení změny v lokalitě** (*aktivní členové komunity, zástupci obce, další vybraní aktéři*)
 - Jaké důležité změny se v lokalitě odehrály během projektu na komunitní práci?

- Do jaké míry lze pozitivní změny v lokalitě dávat do souvislosti s projektem komunitní práce?
 - Jaké další intervenující faktory se podílely na změnách v lokalitě?
6. **Zhodnocení náročnosti a účinnosti evaluace (realizační tým)**
- Jak časově a personálně náročné bylo plnění požadovaných evaluačních kritérií
 - Jaký byl přínos plnění požadovaných evaluačních kritérií pro rozvoj a vzdělávání realizačního týmu v metodě komunitní práce?
7. **Vliv komunitní práce na situaci a veřejný pořádek v lokalitě a okolí (aktivní členové komunity, zástupci obce, další vybraní aktéři)**
- Změnil se nějak během projektu počet vazeb a kontaktů mezi místními obyvateli, resp. kolik sousedů se zná jménem a jak často se fyzicky vyskytují a sdružují s dalšími lidmi na veřejnosti mimo svoje domovy?
 - Jaký byl vliv komunitní práce na bezpečnost a veřejný pořádek v lokalitě?
 - K jakým změnám v bezpečnosti a veřejném pořádku došlo v lokalitě během působení projektu KP?
8. **Změny na poli politické participace obyvatel lokality (realizační tým, aktivní členové komunity, zástupci obce)**
- K jakým změnám došlo vlivem intervence komunitní práce v oblasti politické participace členů komunity?
 - Zvýšila se během intervence projektu volební účast členů komunity/obyvatel lokality?
 - Došlo v souvislosti s intervencí komunitní práce k osobní participaci členů komunity v záležitostech komunální politiky nebo souvisejících oblastech?
9. **Udržitelnost aktivit po skončení projektu (realizační tým, zástupci obce, další vybraní aktéři)**
- Jakým způsobem bude zajištěna udržitelnost a návaznost aktivit po skončení projektu?
 - Jakým způsobem se do udržitelnosti aktivit promítlo zplnomocnění členů komunity a spolupráce obce a dalších aktérů?

Závěrečná dopadová evaluace, resp. případová studie komunitní práce za každou lokalitu (v případě působnosti projektu ve více obcích/lokalitách) bude založená primárně na:

- 1) skupinovém rozhovoru s realizačním týmem projektu (min. 2/3 ze všech komunitních, terénních a „peer“ pracovníků působících v rámci projektu v dané lokalitě přímo s CS projektu).
- 2) Součástí případové studie budou také povinné vstupy od min. 9 respondentů/informátorů za každou komunitu/lokalitu, kteří budou při její realizaci osloveni formou individuálních rozhovorů, případně jednoho společného skupinového rozhovoru/fokusní skupinou:
 - min. 3 členové komunity, kteří se aktivně zapojili do aktivit projektu
 - min. 3 zástupci obce, kteří spolupracovali na přípravě či v průběhu realizace projektu: zaměstnanci obecního úřadu či magistrátu (především sociálního odboru, bytového odboru, školského odboru, odboru bezpečnosti a prevence kriminality), příslušný náměstek, místostarosta či radní pro sociální oblast
 - min. 3 další vybraní aktéři: další obyvatelé dané lokality, obyvatelé sousedící bezprostředně s komunitou/lokalitou, na kterou se v průběhu projektu soustředila pozornost komunitního pracovníka, zástupci PČR a městské policie (případně asistentů prevence kriminality), další (v lokálním kontextu) relevantní aktéři (školy, NNO, církve, majitelé bytového fondu, zaměstnavatelé apod.)

Jiné doplňující kvalitativní (evaluační) metody a techniky evaluace je možné založit primárně na CS členů komunity (rozhovory s nimi, sledování toho, jaké přínosy pro ně účast na komunitních aktivitách měla, jestli u nich nastala v něčem nějaká změna, jak vnímají výsledky komunitních aktivit, co pro ně znamenají atd.)

Formulář vybraných indikátorů popisujících kontext, proces a dopady komunitní práce¹⁴¹

1) PODMÍNKY REALIZACE KOMUNITNÍ PRÁCE		
1.1. Personální zajištění komunitní práce v dané komunitě		Poznámky
MZ: Celkový počet pracovníků využívajících metodu komunitní práce		
MZ: Celkový počet úvazků využívajících metodu komunitní práce		
MZ: Změny na pozici komunitního pracovníka	Je to běžná praxe	
	Je to výjimečné	
	Neděje se to	
MZ: Kumulace úvazků – úvazek v sociálních službách či na obci – se stejnou cílovou skupinou	Je to běžná praxe	
	Je to výjimečné	
	Neděje se to	
ZZ: Vyvíjelo se nějak personální zajištění komunitní práce v průběhu projektu? Co mělo největší vliv na případné změny personálního zajištění?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
1.2. Materiální zajištění komunitní práce		Poznámky
MZ: Prostorové zázemí pro práci komunitního pracovníka (kancelář, pracovní místo, technika)	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevhovující	
	Nevhovující	
MZ: Prostorové zázemí pro práci lokálních komunit	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevhovující	
	Nevhovující	
MZ: Prostorové zázemí pro realizaci komunitních aktivit	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevhovující	
	Nevhovující	
ZZ: Změnilo se nějak v průběhu projektu materiální zajištění komunitní práce a případně z jakých důvodů?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	

2) KONTEXT KOMUNITY ^[5]		
2.1. Mikrokontext - Charakter komunity ^[6]		Poznámky
MZ: Počet členů komunity		
MZ: Počet lokálních / tematických skupin ^[7]		
MZ: Počet členů zapojených do jádrových skupin		
MZ: Počet členů zapojených do tematických (lokálních) skupin		
MZ: Počet veřejných akcí realizovaných komunitou		
MZ: Počet osob, kteří se akcí účastnili		
MZ: Demografická stavba komunity z hlediska etnicity	Spíše majorita	
	Spíše Romové	
	Rovnoměrné zastoupení	
	Jiná převažující etnicita	
MZ: Komunita je sociálně vyloučená (z pohledu komunitního pracovníka)	Souhlasím	
	Spíše souhlasím	
	Spíše nesouhlasím	
	Nesouhlasím	
MZ: Intenzita mezilidských vztahů <u>v komunitě</u>	Anonymní vztahy, minimální komunikace	
	Osobní vztahy, minimální komunikace	
	Neosobní vztahy, častá komunikace	
	Osobní vztahy, častá komunikace	
	Spolupráce	
MZ: Hodnocení kvality mezilidských vztahů	Velmi dobré	
	Dobré	
	Spíše špatné	
	Špatné	
MZ: Nejčastější důvody špatných vztahů v komunitě	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ)</i>	
ZZ: Změnil se v průběhu projektu mikrokontext/charakter komunity? Jaký vliv na to měla komunitní práce nebo situace v lokalitě?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	

2.2. Mezokontext lokality^[8] - „sousedství“, bezprostřední místo bydliště		
2.2.1. Charakter lokality a jejích obyvatel		Poznámky
MZ: Jedná se o lokalitu, kterou bychom mohli charakterizovat jako sociálně vyloučenou	Souhlasím	
	Spíše souhlasím	
	Spíše nesouhlasím	
	Nesouhlasím	
MZ: Fyzická dostupnost občanské vybavenosti (školy, úřady, obchody, pošta atd.)	Velmi dobré	
	Dobré	
	Spíše špatné	
	Špatné	
MZ: Stav veřejné infrastruktury v lokalitě a péče o ní (osvětlení, chodníky, úklid veřejných prostor)	Velmi dobré	
	Dobré	
	Spíše špatné	
	Špatné	
MZ: Investice majitele do bytového fondu ve srovnání s běžným standardem v daném místě	Zcela adekvátní	
	Spíše adekvátní	
	Spíše neadekvátní	
	Zcela neadekvátní	
	Jiné (popište v poznámkách)	
MZ: Převažující způsob oddělení lokality od zbytku města	Výrazné fyzické bariéry	
	Symbolické bariéry	
	Žádné viditelné bariéry	
	Sociálně vyloučení obyvatel, na které se zaměřuje KP, bydlí v obci rozptýleně	
ZZ: Změnil se v průběhu projektu charakter lokality a jejích obyvatel? Pokud ano, z jakých důvodů? Měla na to vliv komunitní práce nebo jiné vnější vlivy?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
2.2.2. Obyvatelé lokality		Poznámky
MZ: Počet členů lokality (včetně dětí)		
MZ: Struktura dle etnicity	Spíše majorita	
	Spíše Romové	
	Rovnoměrné zastoupení	
	Jiná převažující etnicita	
MZ: Migrační trendy v lokalitě	Velký přírůstek obyvatel	
	Střední přírůstek	
	Malý přírůstek	
	Ani přírůstek ani úbytek	
	Malý úbytek	
	Střední úbytek	

	Velký úbytek obyvatel	
MZ: Obyvatelé lokality se mezi sebou znají a mají mezi sebou dobré vztahy, mohli bychom je nazvat dobrými sousedy	Souhlasím	
	Spíše souhlasím	
	Spíše nesouhlasím	
	Nesouhlasím	
ZZ: Změnil se v průběhu projektu počet obyvatel, struktura nebo vztahy mezi obyvateli? Pokud ano, z jakých důvodů?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
2.2.3. Vybavení lokality		Poznámky
MZ: Podmínky pro sociální život (př. místo pro setkávání obyvatel, architektonické bariéry)	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevyhovující	
	Nevyhovující	
MZ: Stav zeleně ve srovnání s běžnými standardy v daném místě	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevyhovující	
	Nevyhovující	
MZ: Místo pro vyžití menších dětí (1–6 let)	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevyhovující	
	Nevyhovující	
MZ: Místo pro vyžití starších dětí (7–15 let)	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevyhovující	
	Nevyhovující	
MZ: Místo pro vyžití mládeže (15–26 let)	Vyhovující	
	Spíše vyhovující	
	Spíše nevyhovující	
	Nevyhovující	
ZZ: Změnilo v průběhu projektu vybavení lokality? Pokud ano, z jakých důvodů?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
2.2.4. Vnímání lokality		Poznámky
MZ: Lokalita je lidmi v širším okolí (obec, čtvrť) vnímána sociálně vyloučená a lidé ze sousedství se jí raději vyhýbají	Souhlasím	
	Spíše souhlasím	
	Spíše nesouhlasím	
	Nesouhlasím	
MZ: Lokalita je jejími obyvateli vnímána jako dobré místo k životu, jsou s životem v lokalitě spokojeni	Souhlasím	
	Spíše souhlasím	
	Spíše nesouhlasím	
	Nesouhlasím	

ZZ: Změnilo se nějak v průběhu projektu vnímání lokality? Jaké události nebo okolnosti ovlivnily případnou změnu pohledu?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>
---	---

3) INDIKÁTORY KOMUNITY (subjektivní hodnocení realizátory)

3.1. Organizační kapacita – míra organizovanosti Poznámky

MZ: Většina obyvatel má informace o aktivitách lokálních skupin a jejich kontaktních osobách. ⁹¹	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	

MZ: Lokální skupiny obyvatel reprezentují různorodost zájmů členů komunity vzhledem k řešenému tématu (např. z hlediska, věku, etnicity, potřeb, zájmů apod.).	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	

MZ: Při práci na tématech jsou lokální skupiny vnímány jako rovnocenný partner ostatními relevantními subjekty (profesionálové, úřady...).	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	

ZZ: Změnila se nějak v průběhu projektu organizační kapacita – míra organizovanosti komunity? Pokud ano, jak?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>
---	---

3.2. Rozvoj lidí

3.2.1. Kvalita lídrů Poznámky

MZ: Lídr/lídři z řad členů komunity jsou členy komunity akceptováni.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	

MZ: Lídři jsou ztotožnění s řešenými tématy a jsou schopni pro ně motivovat a aktivizovat komunitu	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	

MZ: Lídři zapojují ostatní členy komunity do rozhodování, plánování a realizace řešeních témat.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
ZZ: Co se lídři v průběhu řešení témat naučili? V čem a v jakých ohledech vzrostly jejich kompetence a znalosti?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
3.2.2. Schopnost komunity spolupracovat na tématu		Poznámky
MZ: Členové komunity chápou, že k dosažení změny je nutné jejich zapojení a spolupráce s ostatními členy komunity.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
MZ: Komunita je soudržná při práci na tématech.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
MZ: Komunita je schopná pracovat na řešení témat bez podpory komunitního pracovníka.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
ZZ: Změnila se nějak v průběhu projektu schopnost komunity spolupracovat na tématu? Pokud ano, jakým způsobem?	<i>(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)</i>	
3.2.3. Sociální síť		Poznámky
MZ: Komunita/lokální skupina identifikuje a využívá vnější zdroje (např. materiální, lidské – spolupracující aktéři vně komunity, finanční) potřebné k práci na identifikovaných tématech.	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
MZ: Zástupci samosprávy jsou ochotni scházet se členy komunity a společně řešit problémy v lokalitě	Nejméně pravdivé	
	Málo pravdivé	
	Středně pravdivé	
	Hodně pravdivé	
	Nejvíce pravdivé	
	Nejméně pravdivé	

MZ: Členové komunity se účastní veřejných aktivit s dopadem na situaci v lokalitě (jednání pracovních skupin, výborů a komisí místních částí, zastupitelstva, veřejná projednávání, osadní výbory)	Málo pravdivé
	Středně pravdivé
	Hodně pravdivé
	Nejvíce pravdivé
ZZ: Jaké jsou vnější vztahy komunity? S jakými aktéry mají nějaký kontakt a jak se to změnilo po dobu realizace v průběhu projektu?	(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)

4) ŘEŠENÁ TÉMATA		Poznámky
MZ: Počet témat řešených komunitou		
MZ: Výčet úspěšných témat		
MZ: U kolika z úspěšných témat byla při výběru využita tzv. Kahnova kritéria ^[10] ?		
ZZ: Zaznamenali jste během projektu vývoj řešených témat (počet, úspěšná témata, využití Kahnových kritérií)? Pokud ano, z jakých důvodů?	(DOPLŇTE SLOVNĚ AŽ NA KONCI PROJEKTU V RÁMCI ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY)	

^[1] Otázky MZ vyplňuje a aktualizuje realizační tým dle aktuální znalosti a vývoje v rámci každé **Monitorovací zprávy** jednou za 6 měsíců, otázky ZZ shrnující každou oblast vyplní pouze v rámci **Závěrečné zprávy** při ukončení projektu.

^[2] vychází ze softwaru EVKA, který je výstupem výzkumného projektu TA ČR: <https://evka.osu.cz/>

^[3] Kahnova kritéria nám pomohou posoudit, která témata jsou pro komunitní práci vhodná a následně zvolit konkrétní témata k řešení. Podrobně viz [Metodika komunitní práce](#) (ASZ 2021) – kap. 3.4.1 „Volba a výběr témat – Kritéria Kahn“ a kap. 3.4.2 „Pracovní list pro evidenci a vyhodnocení Kahnových kritérií“

^[4] Otázky MZ vyplňuje a aktualizuje realizační tým dle aktuální znalosti a vývoje v rámci každé **Monitorovací zprávy** jednou za 6 měsíců, otázky ZZ shrnující každou oblast vyplní pouze v rámci **Závěrečné zprávy** při ukončení projektu.

^[5] Vždy za dané monitorované období zvlášť

^[6] Komunitu chápeme jako skupinu lidí, na kterou se zaměřuje pozornost komunitního pracovníka

^[7] **Lokální skupina**, někdy nazývaná jako *akční* či *jádrová*, vzniká v rámci strategických postupů komunitní práce. Pokud lidé spolupracují na řešení a plánování zvolených potřeb/témat, tvoří pak mezi sebou organizační skupinu (strukturu). Lokální skupina obyvatel (aktivních členů komunity, kteří se podílejí na řešení témat) by měla vzniknout za podpory komunitního pracovníka v průběhu první fáze realizace komunitní práce („zapojení se“). Později, v průběhu jednotlivých fází vývoje komunitní práce v dané lokalitě, se role lokální skupiny mění a může se rozdělovat na další samostatné **tematicky** zaměřené skupiny (typicky např. volnočasové aktivity nebo bydlení). Podrobněji viz kap. 3.5 „Vznik akčních skupin (lokálních, jádrových)“ Metodiky komunitní práce (ASZ 2021)

^[8] zahrnuje podmínky, které bezprostředně ovlivňují životy lidí v komunitě. Tyto podmínky jsou určovány lokalitou, ve které členové komunity bydlí

^[9] Lokální (akční) skupina je nezávislé společenství občanů a dalších subjektů, které spolupracuje na rozvoji lokality. Zpravidla vzniká kvůli společnému prosazování zájmů. Základním cílem skupiny je zlepšování kvality života a životního prostředí v lokalitě.

^[10] Kahnova kritéria nám pomohou posoudit, která témata jsou pro komunitní práci vhodná a následně zvolit konkrétní témata k řešení. Podrobně viz [Metodika komunitní práce](#) (ASZ 2021) – kap. 3.4.1 „Volba a výběr témat – Kritéria Kahn“ a kap. 3.4.2 „Pracovní list pro evidenci a vyhodnocení Kahnových kritérií“